

Uzasadnienie

Zarządzenie zostało sporządzone w celu zwiększenia powierzchni oraz określenia rodzaju, typu i podtypu rezerwatu przyrody Czerwony Krzyż, zwanego dalej „rezerwatem”, co wynika z upoważnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie zawartego w art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”. Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Celem tak ustalonego założenia jest zachowanie różnorodności biologicznej wraz z procesami ekologicznymi i stabilnością cennych przyrodniczo ekosystemów. Jednym ze sposobów realizacji tego celu jest obejmowanie zasobów, tworów i składników przyrody formami ochrony przyrody, do których zaliczają się rezerwaty przyrody. Przy takim stanie prawnym, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie obejmując przedmiotowy teren ochroną w formie rezerwatu realizuje ustawowy obowiązek dbałości o przyrodę będącej dziedzictwem i bogactwem narodowym. Rezerwaty florystyczne zaliczane są do jednych z najważniejszych form ochrony zasobów przyrody w kraju. O ich wartości decydują m.in. populacje gatunków stanowiących cel ochrony, ich znaczenie dla zachowania gatunku w regionie lub w kraju oraz walory poznawcze i naukowe.

Rezerwat Czerwony Krzyż został uznany zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 czerwca 1990 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M. P. Nr 31, poz. 248). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska jednego z rzadszych na niżu Polski gatunków storczyka - tajeży jednostronnej oraz innych gatunków roślin chronionych i rzadkich, występujących w zbiorowiskach o charakterze borowym.

Pierwotnie za rezerwat uznano obszar lasu o powierzchni 56,33 ha w Nadleśnictwie Garwolin, w leśnictwie Bączki, na terenie gminy Maciejowice, w województwie siedleckim, oznaczony w planie urządzenia gospodarstwa leśnego na lata 1976-1986 jako oddziały lasu 103, 104. Na obszarze rezerwatu wówczas ochronie podlegały 4 płaty tajeży jednostronnej *Goodyera repens* rozmieszczone po dwa w oddz. 103a i 104b. Populacje tej rzadkiej na niżu rośliny z rodziny storczykowatych odnotowano wówczas w dwóch typach zbiorowisk leśnych. Pierwszy z nich to kontynentalny bór mieszany *Quercus roboris*-*Pinetum* (W. Mat. 1981) J. Mat. 1988 – oddz. 104a, w drzewostanie którego dominuje sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, w domieszce brzoza brodawkowana *Betula pendula* i świerk *Picea abies*. W skład podszytu poza podrostem drzew, wchodzi: jałowiec *Juniperus communis* kruszyna pospolita *Frangula alnus*, leszczyna *Corylus avellana*, i jarzab pospolity *Sorbus aucuparia*. Bujnie rozwinięte runo reprezentują gatunki takie jak: borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, siódmaczek leśny *Trientalis europaea*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*, oraz gatunki przechodzące z lasów liściastych np. zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum* i kilkanaście innych gatunków m.in. konwalijka dwulistna *Maianthemum biforium*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, orlica pospolita *Pteridium*

aquilinum, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*. Spośród mchów odnotowano występowanie rokitnika pospolitego *Pleurozium schreberi*, płonnik włosisty *Polytrichum piliferum*. Drugi typ zbiorowiska w którym odnotowano 2 płaty tajęży jednostronnej to subkontynentalny sosnowy bór świeży *Peucedano-Pinetum* W. Mat. (1962) 1973 – oddz. 103a. W drzewostan tego zbiorowiska dominuje sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* z domieszką brzozy brodawkowatej *Betula pendula*. Obecność innych gatunków np. świerka *Picea abies* jest sporadyczna. Spośród krzewów odnotowano występowanie gatunków tj. np.: kruszyna pospolita *Frangula alnus* oraz jałowiec pospolity *Juniperus communis*, jarzab pospolity *Sorbus aucuparia* i czeremcha amerykańska *Padus serotina*. W warstwie runa o charakterze krzewinkowym, z gatunków wyróżniających zespół rosną: kokoryczka wonna *Polygonatum odoratum*, gorysz pagórkowy *Peucedanum oreoselinum* i konwalia majowa *Convallaria majalis*. Spośród krzewinek w runie występuje borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, borówka brusznica *Vaccinium vitis-idea* oraz wrzos zwyczajny *Calluna vulgaris*. Poza tym w składzie florystycznym odnotowano występowanie jastrzębca kosmaczka *Hieracium pilosella* i widłaka goździstego *Lycopodium clavatum*, kosmatkę owłosioną *Luzula pilosa*, konwalijkę dwulistną *Maianthemum bifolium*, kostrzewę owczą *Festuca ovina* i orlicę pospolitą *Pteridium aquilinum*. W warstwie mchów dominuje rokitnik pospolity *Pleurozium schreberi* i gajnik lśniący *Hylocomium splendens*.

Pismem z dnia 14 kwietnia 2022 r. znak ZG.7212.1.2022 Nadleśniczy Nadleśnictwa Garwolin wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z wnioskiem o zwiększenie powierzchni rezerwatu o obszar obejmujący wydzielenie 177d o powierzchni 1,85 ha (działka ewidencyjna numer 869 z obrębu ewidencyjnego nr 261403072 Pogorzelec w powiecie garwolińskim, w gminie Maciejowice), z uwagi na wykrycie na jego obszarze nowego płatu tajęży jednostronnej.

Długość granicy obszaru planowanego do zwiększenia rezerwatu wynosi około 960 m, z czego około 430 m stanowi granica z dotychczasowymi granicami rezerwatu. Przewidziany do włączenia obszar wydzielenia 117d, bezpośrednio przylega do jego południowo wschodniej granicy.

W celu uzupełnienia informacji przekazanych przez Nadleśnictwo Garwolin we wniosku z dnia 14 kwietnia 2022 r. znak ZG.7212.1 oraz zebrania danych koniecznych do wykonania opisu florystycznego do uzasadnienia zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie rezerwatu przyrody, w dniu 19.07.2023 r. dokonano oględzin terenowych w oddz. 117 d przeznaczonym do zwiększenia rezerwatu. Dodatkowo w dniu 10.09.2023 r. Nadleśnictwo Garwolin przesłało notatkę służbową leśniczego leśnictwa Bączki z monitoringu stanowiska tajęży jednostronnej w wydzieleniu 117 d.

Na obszarze proponowanego do włączenia wydzielenia 117d tajęża jednostronna tworzy duży ok. 100 m² płat, złożony z kilkudziesięciu osobników rosnących pod okapem 120 letniego boru sosnowego. W ujęciu fitytosocjologicznym drzewostan porastający pododdział 117d reprezentuje subkontynentalny sosnowy bór świeży *Peucedano pinetum*. W warstwie drzew dominuje sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* z domieszką brzozy brodawkowatej *Betula pendula*, oraz

pojedynczych świerków pospolitych *Picea abies*. Warstwa krzewów, o średnim zwarcie 40%, złożona jest głównie z kruszyny pospolitej *Frangula alnus*, pojedynczo występującego jałowca pospolitego *Juniperus communis*, dębu szypułkowego *Quercus robur*, jarzębu pospolitego *Sorbus aucuparia* oraz z podrostu sosny. Runo o charakterze krzewinkowym (zwarcie 70%), budowane jest przez borówkę czernicę *Vaccinium myrtillus*, borówkę brusznicę *Vaccinium vitis-idaea*. Wśród mchów dominuje rokieta pospolita *Pleurozium schreberi*, pokrywającą płatami glebę na ok. 25 % powierzchni wydzielenia.

Stanowisko tajeży jednostronnej z rezerwatu Czerwony Krzyż zgodnie z dotychczasowymi to jedno z dwóch znanych z Niziny Środkowomazowieckiej stanowisk i jedno z dwunastu w całym województwie mazowieckim (Ciosek 1985, 1986, Ciosek i in. 1995). Dlatego też zwiększenie powierzchni rezerwatu przyrody poprzez włączenie pododdziału 117d ma podstawowe znaczenie dla zachowania wartości przyrodniczych oraz celu ochrony, którego głównym przedmiotem jest ten rzadki gatunek rośliny.

Ustawodawca poprzez art. 13 ust 3 ustawy o ochronie przyrody dał możliwość regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska zwiększenia powierzchni rezerwatu przyrody. Jedną z przesłanek uprawniających organ do wszczęcia takiej procedury jest pozyskanie nowych, nieznanych dotychczas informacji o wartościach przyrodniczych odpowiedniej rangi, pozwalających uznać dany obszar za cenny i zakwalifikować go do włączania do rezerwatu. W tym przypadku wykrycie nieznanego dotychczas płatu tajeży jednostronnej, gatunku będącego głównym przedmiotem ochrony rezerwatu przyrody Czerwony Krzyż, w bezpośrednim jego sąsiedztwie było argumentem decydującym o podjętej decyzji o zwiększeniu jego powierzchni o 1,85 ha.

Biorąc pod uwagę położenie rezerwatu (Niż Polski) oraz cel ochrony – gatunek rośliny zielnej, dla rezerwatu określono rodzaj Florystyczny (FI), typ ze względu na dominujący przedmiot ochrony Florystyczny (PFI), podtyp – roślin i krzewinek (rzk) oraz ze względu na główny typ ekosystemu, typ Leśny i borowy (EL) i podtyp – lasów nizinnych (lni).

Według aktualnie obowiązującego podziału przestrzennego o powiększeniu struktura własnościowa rezerwatu przyrody nie ulegnie zmianie. W jego skład będą wchodziły wyłącznie grunty stanowiące własność Skarbu Państwa znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe o łącznej powierzchni 58,54 ha, obliczonej w oparciu o poligon opisany współrzędnymi punktów załamania granicy, za pomocą oprogramowania QGIS 3.16.9.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie zasięgnął opinii Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w sprawie przedmiotowego rezerwatu przyrody.

W ramach przeprowadzonych konsultacji pismem z dnia 18 grudnia 2024 r. znak DZP-WO.6200.117.2024.AB Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska poinformował, że nie wnosi uwag do projektu zarządzenia.

Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego pismem 10 stycznia 2025 r. znak WP-II.0521.1.3.2025.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 13 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu ochrony będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela rezerwatu;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdą w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190 oraz z 2024 r. poz. 1907) uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 13 ust 3 ustawy o ochronie przyrody zaopiniowaniu przez regionalną radę ochrony przyrody.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia nie będzie wiązało się z obciążeniem finansowych budżetu państwa.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia z uwagi na ograniczony zakres nie będą miały znaczącego wpływu na rynek pracy. Zwiększenie powierzchni rezerwatu przyrody o fragment lasu o powierzchni 1,85 nie będzie skutkować zmianami na lokalnym rynku pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorców, a zwłaszcza mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców oraz na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Wydanie niniejszego aktu prawnego jest jednym ze sposobów realizacji ochrony przyrody. Proponowana regulacja nie będzie wywoływać skutków istotnych ze względu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, a także na osoby starsze i osoby niepełnosprawne jak również nie wpłynie na proces inwestycyjny z uwagi na fakt, iż obszar będący w jej zasięgu stanowi grunt leśny.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja wynikająca z przedmiotowego zarządzenia nie jest objęta prawem UE.